

H. C. Andersen - Eventyr 042: Historien om en Moder. (1848) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 042: Historien om en mor (1848) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Der sad en Moder hos sit lille Barn, hun var saa bedrøvet, saa bange for at det skulde dø. Det var saa blegt, de smaa Øine havde lukket sig, det trak saa sagte Veiret, og imellem med et dybt Drag ligesom om det sukkede; og Moderen saae endnu mere sorrigfuld paa den lille Sjæl. Da bankede det paa Døren og der kom en fattig, gammel Mand svøbt ligesom i et stort Hestedækken, for det varmer, og det trængte han til, det var jo kold Vinter; Alting udenfor laae med Iis og Snee, og Vinden blæste saa at det skar i Ansigtet. Og da den gamle Mand rystede af Kulde, og det lille Barn sov et Øieblik, gik Moderen hen og satte Øl i en lille Potte ind i Kakkellovnen, at det kunde varmes til ham; og den gamle Mand sad og vuggede og Moderen satte sig paa Stolen tæt ved ham, saae paa sit syge Barn der trak saa dybt Veiret, og løftede den lille Haand. "Troer Du ikke nok at jeg beholder ham?" sagde hun, "vor Herre vil ikke tage ham fra mig!" Og den gamle Mand, der var Døden selv, han nikkede saa underligt, det kunde lige saa godt betyde ja, som nei. Og Moderen saae ned i sit Skjød og Taarerne løb hende over Kinderne; - hendes Hoved blev saa tungt, i tre Nætter og Dage havde hun ikke lukket sit Øie, og nu sov hun, men kun eet Øieblik, saa foer hun op og rystede af Kulde: "hvad er det!" sagde hun og	Der sad en mor hos sit lille barn, hun var så bedrøvet, så bange for at det skulde dø. Det var så blegt, de små øjne havde lukket sig, det trak vejret så stille og nogen gange med et dybt drag som om det sukkede. Og moren så endnu mere sorgfuld på den lille sjæl. Da bankede det på døren og der kom en fattig, gammel mand svøbt ligesom i et stort hestedækken, for det varmer - og det trængte han til, det var jo kold vinter. Alting udenfor lå med is og sne, og vinden blæste så det skar i ansigtet. - Og da den gamle mand rystede af kulde, og det lille barn sov et øjeblik, gik moren hen og satte øl i en lille potte ind i kakkellovnen, så det kunne varmes til ham. Og den gamle mand sad og vuggede og moren satte sig på stolen tæt ved ham, så på sit syge barn der trak vejret så dybt, og løftede den lille hånd. "Tror du ikke nok at jeg beholder ham?" sagde hun, "Vorherre vil vel ikke tage ham fra mig?" Og den gamle mand, der var Døden selv, han nikkede så underligt, det kunne lige så godt betyde ja som nej. Og moren så ned i sit skød og tårerne løb hende ned over kinderne; – hendes hoved blev så tungt, for i tre nætter og dage havde hun ikke lukket sit øje, og nu sov hun, men kun et øjeblik, så fór hun igen op og rystede af kulde: "Hvad er det?" sagde hun og så til alle sider; men den gamle mand var borte og hendes

saae til alle Sider; men den gamle Mand var borte og hendes lille Barn var borte, han havde taget det med sig; og henne i Krogen snurrede og snurrede det gamle Uhr, det store Blylod løb lige ned til Gulvet, bum! og saa stod ogsaa Uhret stille. Men den stakkels Moder løb ud af Huset og raabte paa sit Barn. Derude, midt i Sneen, sad en Kone i lange, sorte Klæder og hun sagde: "Døden har været inde i din Stue, jeg saa han skyndte sig bort med dit lille Barn; han gaaer stærkere til end Vinden, han bringer aldrig tilbage hvad han tog!" "Siig mig blot hvad Vei han gik!" sagde Moderen, "siig mig Veien og jeg skal finde ham!" "Jeg veed den!" sagde Konen i de sorte Klæder, "men før jeg siger den maa Du først synge for mig alle de Viser Du har sjunget for dit Barn! jeg holder af dem, jeg har hørt dem før, jeg er Natten, jeg saa dine Taarer mens Du sang dem!" "Jeg vil synge dem alle, alle!" sagde Moderen, "men stands mig ikke at jeg kan naae ham, at jeg kan finde mit Barn!" Men Natten sad stum og stille, da vred Moderen sine Hænder, sang og græd, og der vare mange Viser, men endnu flere Taarer; og saa sagde Natten: "gaae til høire, ind i den mørke Granskov, der saa jeg Døden tage Vei med dit lille Barn!" Dybt inde i Skoven krydsede Veiene sig og hun vidste ikke længer hvor hun skulde gaae; da stod der en Tornebusk, der var hverken Blad eller Blomst paa den, det var jo ogsaa i den kolde Vintertid og der hang Iisslag paa Grenene. "Har du ikke seet Døden gaae forbi med mit lille Barn?" "Jo!" sagde Tornebusken, "men jeg siger Dig ikke hvilken Vei han tog, uden at Du først vil varme mig op ved dit Hjerte! jeg fryser ihjel, jeg bliver til bare Iis!" Og hun trykkede Tornebusken til sit Bryst, saa fast, for at den ret kunde opvarmes, og Tornene gik lige ind i hendes Kjød, og hendes Blod flød i store Draaber, men Tornebusken skjød friske grønne Blade og der kom Blomster paa i den	lille barn var borte, han havde taget det med sig, og henne i krogen snurrede og snurrede det gamle ur, det store blylod løb lige ned til gulvet, bum! - og så stod også uret stille. - - Men den stakkels mor løb ud af huset og råbte på sit barn. Derude, midt i sneen, sad en kone i langt, sort tøj og hun sagde: "<i>Døden</i> har været inde i din stue, jeg så han skyndte sig bort med dit lille barn. Han går stærkere end vinden, og han bringer aldrig tilbage hvad han tog!" - "Sig mig blot hvad vej han gik!" sagde moren, "- sig mig vejen og jeg skal finde ham!" - "Jeg kender vejen!" sagde konen i det sorte tøj, "men før jeg viser dig den må du først synge for mig alle de viser du har sunget for dit barn! Jeg holder af dem og jeg har hørt dem før, for jeg er <i>Natten</i>, jeg så dine tårer mens du sang dem!" - "Jeg vil synge dem alle, alle!" sagde moren, "men stands mig ikke, så jeg kan nå ham og finde mit barn!" Men <i>Natten</i> sad stum og stille, og moren vred sine hænder, sang og græd, og der var mange viser, men endnu flere tårer. Og så sagde <i>Natten</i>: "Gå til højre, ind i den mørke gran-skov, dér så jeg <i>Døden</i> tage afsted med dit lille barn!" Dybt inde i skoven krydsede vejene sig og moren vidste ikke længere hvorhen hun skulle gå. Da stod der en tornebusk. Der var hverken blad eller blomst på den, men det var jo også i den kolde vintertid og der hang is på grenene. "Har du ikke set <i>Døden</i> gå forbi med mit lille barn?" - "Jo!" sagde tornebusken, "men jeg siger dig ikke hvilken vej han gik, før du varmer mig op med dit hjerte! Jeg fryser ihjel, jeg bliver til is!" Og hun trykkede tornebusken til sit bryst, så fast, for at den rigtig kunne opvarmes, og tornene gik lige ind i hendes kød, og hendes blod flød i store dråber. Tornebusken skød friske grønne blade og der kom blomster på i den kolde vinternat, så varmt var der ved en bedrøvet mors
---	---

kolde Vinter-Nat, saa varmt var der ved en bedrøvet Moders Hjerter; og Tornebusken sagde hende Veien, som hun skulde gaae.

Da kom hun til en stor Sø, hvor der hverken var Skib eller Baad. Søen var ikke frosset nok til at den kunde bære hende, og heller ikke aaben og lav nok til at hun kunde vade igjennem, og over den maatte hun, vilde hun finde sit Barn; saa lagde hun sig ned for at drikke Søen ud, og det var jo umueligt for et Menneske, men den bedrøvede Moder tænkte, at der dog kunde skee et Mirakel. -

"Nei, det gaaer aldrig!" sagde Søen, "lad os to heller see at blive enige! jeg holder af at samle paa Perler og dine Øine ere de to klareste jeg har seet, vil Du græde dem ud til mig, saa skal jeg bære Dig over til det store Drivhuus, hvor Døden boer og passer Blomster og Træer; hver af dem er et Menneskeliv!"

"O, hvad giver jeg ikke for at komme til mit Barn!" sagde den forgrædte Moder og hun græd endnu mere og hendes Øine sank ned paa Havsens Bund og bleve to kostbare Perler, men Søen løftede hende, som om hun sad i en Gynge, og hun fløj i een Svingning til Kysten paa den anden Side, hvor der stod et milebredt, underligt Huus, man vidste ikke om det var et Bjerg med Skov og Huler, eller om det var tømret op, men den stakkels Moder kunde ikke see det, hun havde jo grædt sine Øine ud.

"Hvor skal jeg finde Døden, som gik med mit lille Barn!" sagde hun.

"Her er han ikke kommet endnu!" sagde den gamle Grav-Kone, som gik og skulde passe paa Dødens store Drivhuus. "Hvor har Du kunnet finde her hen og hvem har hjulpet Dig!"

"Vor Herre har hjulpet mig!" sagde hun, "han er barmhjertig og det vil Du ogsaa være! hvor skal jeg finde mit lille Barn!"

"Ja, jeg kjender det ikke," sagde Konen, "og Du kan jo ikke see! - Mange Blomster og Træer ere visnede i Nat, Døden vil snart komme og plante dem om! Du veed vel, at hvert Menneske har sit Livstræ eller sin Blomst, saaledes, som nu enhver er indrettet; de see ud, som andre Vækster, men de har Hjerte-Slag; Barne-Hjerte kan ogsaa banke! gaae efter det, maaskee kan Du kjende dit Barns; men hvad giver Du mig for at sige

hjerter, og tornebusken fortalte hende hvilken vej hun skulde gå.

-

Da kom hun til en stor sø, hvor der hverken var skib eller båd. Søen var ikke frosset nok til at den kunne bære hende, og heller ikke åben og lav nok til at hun kunne vade igennem, og over den måtte hun, hvis hun ville finde sit barn. Så lagde hun sig ned for at drikke hele søen op, og det er jo umuligt for et menneske, men den bedrøvede mor tænkte, at der måske kunne ske et mirakel. -

"Nej, det går aldrig!" sagde søen, "lad os to hellere se at blive enige! Jeg holder af at samle på perler og dine øjne er de to klareste jeg har set. Hvis du vil du græde dem ud til mig, så skal jeg bære dig over til det store drivhus, hvor Døden bor og passer blomster og træer - hver af dem er et menneskeliv!"

"Oh, hvad giver jeg ikke for at komme frem til mit barn!" sagde den forgrædte mor og hun græd endnu mere og hendes øjne sank ned på havets bund og blev til to kostbare perler. Og søen løftede hende, som om hun sad i en gynge, og hun fløj i én stor svingning til kysten på den anden side, hvor der stod et kilometerbredt, underligt hus. Man vidste ikke om det var et bjerg med skov og huler, eller om det var blevet tømret sammen, men den stakkels mor kunne ikke se det, hun havde jo grædt sine øjne ud.

"Hvor skal jeg finde Døden, som gik med mit lille barn!" sagde hun.

"Hertil er han ikke kommet endnu!" sagde den gamle gravkone, som gik og skulle passe på Dødens store drivhus. "Hvordan har du kunnet finde her hen og hvem har hjulpet dig?"

"Vorherre har hjulpet mig!" sagde hun, "han er barmhjertig og det vil du også være! Hvor skal jeg finde mit lille barn?"

"Ja, jeg kender det ikke," sagde konen, "og du kan jo ikke se! - Mange blomster og træer er visnet i nat, Døden vil snart komme og plante dem om! Du véd vel, at hvert menneske har sit eget livstræ eller sin blomst, sådan som enhver nu er indrettet. De ser ud som andre vækster, men de har hjerteslag, og et barnehjerte kan også banke! Gå efter dét, måske kan du kende dit barns? Men hvad giver du mig for at sige dig

Dig hvad Du mere skal gjøre!"

"Jeg har ikke noget at give," sagde den bedrøvede Moder, "men jeg vil gaae for Dig til Verdens Ende!"

"Ja der har jeg ikke noget at gjøre!" sagde Konen, "men Du kan give mig dit lange sorte Haar, Du veed nok selv det er kjønt, og det kan jeg lide! Du skal faae mit hvide igjen, det er altid noget!"

"Forlanger Du ikke andet," sagde hun, "det giver jeg Dig med Glæde!" Og hun gav hende sit smukke Haar og fik den Gamles sneehvide igjen.

Og saa gik de ind i Dødens store Drivhuus, hvor Blomster og Træer voxte underligt imellem hverandre. Der stode fine Hyazinther under Glasklokker, og der stode store bomstærke Pioner; der voxte Vandplanter, nogle saa friske, andre halvsyge, Vandsnogene lagde sig paa dem, og sorte Krebs klemte dem om Stilken. Der stode deilige Palmetræer, Ege og Plataner, der stod Petersillie og blomstrende Timian; hvert Træ og hver Blomst havde sit Navn, de vare hver et Menneskeliv, Mennesket levede endnu, Een i China, Een i Grønland, rundt omkring i Verden. Der vare store Træer i smaa Potter, saa at de stode saa forkuede og vare færdige ved at sprænge Potten, der var ogsaa mange Steder en lille, kjedelig Blomst i feed Jord, med Mos rundt om og dægget og pleiet. Men den bedrøvede Moder bøiede sig over alle de mindste Planter og hørte inden i dem hvor Menneskehjertet bankede, og imellem Millioner kjendte hun sit Barns.

"Der er det!" raabte hun og strakte Haanden ud over en lille blaa Krokus, som hang ganske syg til den ene Side.

Rør ikke ved Blomsten!" sagde den gamle Kone, "men stil Dig her, og naar saa Døden kommer, jeg venter ham før jeg veed det, lad ham da ikke rykke Planten op, og tru Du med at Du vil gjøre det med de andre Blomster, saa bliver han bange! han skal svare vor Herre til dem, Ingen tør rykkes op før han giver Lov."

Med Eet susede det iiskoldt igiennem Salen, og den blinde Moder kunde mærke, at det var Døden der kom.

-

hvad du mere skal gøre!"

"Jeg har ikke noget at give," sagde den bedrøvede mor, "men jeg vil gå for dig til verdens ende!"

"Jamen, dér har jeg ikke noget at gøre!" sagde konen, "men du kan give mig dit lange sorte hår, du ved nok selv at det er kønt, og det kan jeg godt lide! Du skal få mit hvide i stedet, det er jo altid noget!"

"Forlanger du ikke andet?" sagde hun. "Det giver jeg dig med glæde!" Og hun gav konen sit smukke sorte hår og fik den gamles snehvide igen.

Og så gik de ind i Dødens store drivhus, hvor blomster og træer voksede underligt imellem hinanden. Der stod fine hyacinter under glasklokker, og der stod store bomstærke pæoner. Der voksede vandplanter, nogle så friske, andre halvsyge, og vandsnogene lagde sig på dem, og sorte krebs klemte dem om stilken. Der stod dejlige palmetræer, ege og plataner, der stod persille og blomstrende timian. Hvert træ og hver blomst havde sit navn, de var hver et menneskeliv, og mennesket levede endnu: en i Kina, en i Grønland, rundt omkring i verden. Der var store træer i små potter, de stod så klemte og var ved at sprænge potten, der var også mange steder bare en lille, kedelig blomst i fed jord, med mos rundt om - dækket og plejet. Men den bedrøvede mor bøjede sig over alle de mindste planter og hørte inden i dem hvordan menneskehjertet bankede, og imellem millioner genkendte hun sit barns.

-

"Dér er det!" råbte hun og strakte hånden ud over en lille blå krokus, som hang ganske syg til den ene side.

"Rør ikke ved blomsten!" sagde den gamle kone, "men stil dig her, og når så Døden kommer - jeg venter ham før jeg ved af det! - lad ham da ikke rykke planten op, og tru du med at du vil gøre det samme med de andre blomster, så bliver han bange! Døden skal stå til ansvar for Vorherre for dem: ingen må rykkes op, før han giver lov!"

Med ét susede det iskoldt igennem salen, og den blinde mor kunne mærke, at det var Døden, der kom.

"Hvor har Du kunnet finde Vei her hen?" spurgte han, "hvor kunde Du komme hurtigere end jeg?" "Jeg er en Moder," sagde hun. Og Døden strakte sin lange Haand hen imod den lille fine Blomst, men hun holdt sine Hænder fast om den, saa tæt, og dog bange for at hun skulde røre ved et af Bladene. Da blæste Døden paa hendes Hænder og hun følte at det var koldere end den kolde Vind, og hendes Hænder faldt matte ned. "Du kan dog ikke gjøre Noget imod mig!" sagde Døden. "Men det kan vor Herre!" sagde hun. "Jeg gjør kun hvad han vil!" sagde Døden. "Jeg er hans Urtegaardsmand! jeg tager alle hans Blomster og Træer og planter dem ud i den store Paradisets Have i det ubekjendte Land, men hvorledes de der groe og hvorledes der er, tør jeg ikke sige Dig!" "Giv mig mit Barn tilbage!" sagde Moderen og græd og bad; med eet greb hun med hver Haand om to smukke Blomster tæt ved og raabte til Døden: "jeg river alle dine Blomster af, for jeg er i Fortvivlelse!" "Rør dem ikke!" sagde Døden. "Du siger, at Du er saa ulykkelig, og nu vil Du gjøre en anden Moder ligesaa ulykkelig -!" "En anden Moder!" sagde den stakkels Kone og slap strax begge Blomsterne. "Der har Du dine Øine," sagde Døden, "jeg har fisket dem op af Søen, de skinnede saa stærkt; jeg vidste ikke at det var dine; tag dem igjen, de ere nu klarere end før, see saa ned i den dybe Brønd tæt ved, jeg skal nævne Navnene paa de to Blomster, Du vilde rive op og Du seer deres hele Fremtid, deres hele Menneskeliv, seer hvad Du vilde forstyrre og ødelægge!" Og hun saae ned i Brønden; og det var en Lyksalighed at see, hvor den ene blev en Velsignelse for Verden, see hvormegen Lykke og Glæde der udfoldede sig rundt om. Og hun saae den Anden Liv og det var Sorg og Nød, Rædsel og Elendighed. "Begge Dele ere Guds Villie!" sagde Døden. "Hvilken af dem er Ulykkens Blomst og hvilken er Velsignelsens?" spurgte hun. "Det siger jeg Dig ikke," sagde Døden, "men	"Hvordan har du kunnet finde vej her hen?" spurgte han, "hvordan kunne du komme hurtigere end jeg?" "Jeg er en mor," sagde hun. Og Døden strakte sin lange hånd hen imod den lille fine blomst, men hun holdt sine hænder fast om den, så tæt, og dog bange for at hun skulle røre ved et af bladene. Da blæste Døden på hendes hænder og hun følte at det var koldere end den kolde vind, og hendes hænder faldt matte ned. "Du kan dog ikke gøre noget imod mig!" sagde Døden. "Men det kan Vorherre!" sagde hun. "Jeg gør kun hvad han vil!" sagde Døden. "Jeg er hans gartner! Jeg tager alle hans blomster og træer og planter dem ud i den store Paradisets Have i det ubekendte land, men hvordan de dér gror og hvordan der er derinde, tør jeg ikke sige dig!" "Giv mig mit barn tilbage!" sagde moren og græd og bad. Med ét greb hun med hver hånd om to smukke blomster tæt ved og råbte til Døden: "Jeg river alle dine blomster af, for jeg er i fortvivlelse!" "Rør dem ikke!" sagde Døden. "Du siger, at du er så ulykkelig, og nu vil du så gøre en anden mor lige så ulykkelig -!" "En anden mor?" sagde den stakkels kone og slap straks begge blomsterne. "Dér har du dine øjne," sagde Døden, "jeg har fisket dem op af søen, de skinnede så stærkt. Jeg vidste ikke at det var dine. Tag dem igen, de er nu klarere end før, se så ned i den dybe brønd tæt herved, jeg skal nævne navnene på de to blomster, du ville rive op og du ser hele deres fremtid, hele deres menneskeliv, ser hvad du ville forstyrre og ødelægge!" Og hun så ned i brønden, og det var en lyksalighed at se, hvor den ene blev en velsignelse for verden, at se hvor megen lykke og glæde der udfoldede sig rundt om. Og hun så den andens liv, og det var sorg og nød, rædsel og elendighed. "Begge dele er Guds vilje!" sagde Døden. "Hvilken af dem er ulykkens blomst og hvilken er velsignelsens?" spurgte hun. "Det siger jeg dig ikke," sagde Døden, "men det
---	--

det skal Du vide af mig, at den ene Blomst var dit eget Barns, det var dit Barns Skjæbne Du saae, dit eget Barns Fremtid!" Da skreeg Moderen af Skræk, "hvilken af dem var mit Barn! siig mig det! frels den Uskyldige! frels mit Barn fra al den Elendighed! bær det heller bort! bær det ind i Guds Rige! glem mine Taarer, glem mine Bønner og Alt hvad jeg har sagt og gjort!" "Jeg forstaaer Dig ikke!" sagde Døden. "Vil Du have dit Barn tilbage, eller skal jeg gaae med det derind, hvor Du ikke veed!" - Da vred Moderen sine Hænder, faldt paa sine Knæ og bad til vor Herre: "Hør mig ikke, hvor jeg beder imod din Villie, som er den bedste! hør mig ikke! hør mig ikke!" Og hun bøiede sit Hoved ned i sit Skjød. Og Døden gik med hendes Barn ind i det ubekjendte Land.	skal du vide af mig: den ene blomst var dit eget barns, det var dit barns skæbne du så, dit eget barns fremtid!" Da skreg moren af skræk, "hvilken af dem var mit barn? Sig mig det! Frels den uskyldige, frels mit barn fra al den elendighed! Bær det hellere bort! Bær det ind i Guds Rige! Glem mine tårer, glem mine bønner og alt, hvad jeg har sagt og gjort!" "Jeg forstår dig ikke!" sagde <i>Døden</i>. "Vil du have dit barn tilbage, eller skal jeg gå med det derind, hvor du ikke ved?" – Da vred moren sine hænder, faldt på sine knæ og bad til <i>Vorherre</i>: "Hør mig ikke, hvor jeg beder imod din vilje, som er den bedste! Hør mig ikke! Hør mig ikke!" Og hun bøjede sit hoved ned i sit skød. Og Døden gik med hendes barn ind i det ubekendte land.
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte ´digitale fejl´ i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©